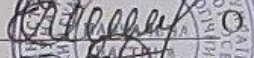

КОМУНАЛЬНИЙ ЗАКЛАД ВИЩОЇ ОСВІТИ
«ВІННИЦЬКИЙ ГУМАНІТАРНО-ПЕДАГОГІЧНИЙ КОЛЕДЖ»
ФАКУЛЬТЕТ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ ТА МУЗИЧНОГО МИСТЕЦТВА
Кафедра теорії та методики музичного виховання

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Заступник директора
з навчальної роботи

«05 Вересня» 2023 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА
ВИБІРКОВОЇ
НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

**ПРАКТИКУМ КОНЦЕРТМЕЙСТЕРСТВА
ТА ДИТЯЧОГО РЕПЕРТУАРУ
(КОНЦЕРТМЕЙСТЕРСЬКИЙ КЛАС)**

підготовки бакалавра
галузь знань 01 Освіта/Педагогіка
спеціальність 014 Середня освіта
спеціалізації Музичне мистецтво

2023-2024 навчальний рік

Робоча програма навчальної дисципліни «**Практикум концертмейстерства та дитячого репертуару (Концертмейстерський клас)**» для студентів за спеціальністю 014 «Середня освіта (Музичне мистецтво)»
Мова навчання – українська.

РОЗРОБНИК: Бахчеван Н.А., голова циклової комісії викладачів музичного інструменту (фортепіано), викладач вищої категорії, викладач-методист

Робоча програма розглянута і схвалена на засіданні кафедри теорії та методики музичного виховання

Протокол №1 від «30» серпня 2023 року.

Завідувач кафедри теорії та методики музичного виховання

 Іскра С. І.

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		Денна форма навчання	Заочна форма навчання
Кількість кредитів – 2	Галузь знань <u>01 Освіта</u>	За вибором	
Модулів – 2	Спеціальність: <u>014 Середня освіта</u> <u>(Музичне мистецтво)</u>	Рік підготовки	
Змістових модулів 2		II-й	-
Індивідуальне науково-дослідне завдання Не передбачено		Семестр	
		3-й, 4-й	-
Загальна кількість годин – 60		<i>Аудиторні заняття</i>	
		30	-
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 1 самостійної роботи студента - 1	<i>Практичні заняття</i>		
	30	-	
	<i>Самостійна робота</i>		
	30	-	
	<i>Вид контролю</i>		
	залік-4 сем.	-	

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної та індивідуальної роботи становить (%):

для денної форми навчання – (50% - 50%)

для заочної форми навчання – не передбачено.

Передумови вивчення дисципліни: вільно володіти навичками гри на музичному інструменті. Вільно читати ноти з листа, вміти підбирати акомпанемент до заданої мелодії, спрощувати партію акомпанементу, володіти підбором мелодії за допомогою основних функцій ладу (T S D T).

2. Мета, завдання, компетентності та програмні результати навчання

2.1. Метою вивчення курсу «Практикум концертмейстерства та дитячого репертуару (Концертмейстерський клас)» є підготовка студентів до майбутньої професійної діяльності, розширення кола професійних знань, практичних вмінь та навичок, що необхідні для роботи у якості акомпаніатора з вокалістами та інструменталістами; розвиток індивідуальних виконавських можливостей студентів, сприяння розвитку самостійної творчої ініціативи.

2.2. Основні завдання навчального курсу:

- формування художніх смаків студентів на кращих зразках світової та вітчизняної музичної спадщини;
- поглиблення музично-історичних та музично-теоретичних знань в процесі виконання самостійного індивідуально-творчого проекту;
- навчання практичним, методично обґрунтованим прийомам розвитку професійних якостей піаніста-аккомпаніатора;
- виховання готовності студентів до естетичного самовиховання, розвиток умінь та навичок самостійної організації праці піаніста-аккомпаніатора.

2.3. Програмні компетентності дисципліни «Практикум концертмейстерства та дитячого репертуару (Концертмейстерський клас)»

2.3.1. Загальні компетентності:

ІК. Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі у галузі середньої освіти, що передбачає застосування теоретичних знань і практичних умінь з наук предметної спеціальності, педагогіки, психології, теорії та методики навчання і характеризується комплексністю та невизначеністю умов організації освітнього процесу в закладах середньої освіти.

ЗК1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу, до застосування знань у практичних ситуаціях.

ЗК2. Знання й розуміння предметної області та професійної діяльності.

ЗК3. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово, до комунікації іноземною мовою за предметною спеціальністю.

ЗК4. Здатність орієнтуватися в інформаційному просторі, здійснювати пошук, аналіз та обробку інформації з різних джерел, ефективно використовувати цифрові ресурси та технології в освітньому процесі.

ЗК5. Здатність діяти автономно, приймати обґрунтовані рішення у професійній діяльності і відповідати за їх виконання, діяти відповідально і свідомо на основі чинного законодавства та етичних міркувань (мотивів).

ЗК6. Здатність до міжособистісної взаємодії та роботи у команді у сфері професійної діяльності, спілкування з представниками інших професійних груп різного рівня.

ЗК9. Здатність зберігати особисте фізичне та психічне здоров'я, вести здоровий спосіб життя, керувати власними емоційними станами; конструктивно та безпечно взаємодіяти з учасниками освітнього процесу, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку.

2.3.2. Фахові та предметні компетентності:

ФК1. Здатність перенесення системи наукових знань у професійну діяльність та в площину навчального предмету.

ПК 1. Здатність до інтеграції знань з педагогіки, психології, музичного мистецтва, синтезу мистецтв, інших навчальних предметів та їх застосування в освітньому процесі.

ПК 2. Здатність вільно використовувати музично-педагогічний та художній тезаурус на основі системного знання історико-теоретичних основ з педагогіки, психології, педагогіки мистецтва, інформаційних технологій, сучасного мистецтвознавства, технології виховної, організаційної, художньо-творчої роботи в закладах загальної середньої, позашкільної та спеціалізованої освіти.

ПК 3. Здатність до використання національних та світових освітніх парадигм творчого розвитку особистості засобами мистецтва, культуровідповідних концепцій, принципів, технологій, методів, форм проведення уроків музичного мистецтва та інтегрованого курсу «Мистецтво», керівництва музично-естетичним розвитком та дозвіллям школярів на засадах діалогової взаємодії; володіння сучасними діагностичними методиками оцінювання динаміки навчальної успішності учня та програмним інструментарієм дистанційної музичної освіти.

ПК 1. Здатність до інтеграції знань з педагогіки, психології, музичного мистецтва, синтезу мистецтв, інших навчальних предметів та їх застосування в освітньому процесі.

ПК 2. Здатність вільно використовувати музично-педагогічний та художній тезаурус на основі системного знання історико-теоретичних основ з педагогіки, психології, педагогіки мистецтва, інформаційних технологій, сучасного мистецтвознавства, технології виховної, організаційної, художньо-творчої роботи в закладах загальної середньої, позашкільної та спеціалізованої освіти.

ПК 3. Здатність до використання національних та світових освітніх парадигм творчого розвитку особистості засобами мистецтва, культуровідповідних концепцій, принципів, технологій, методів, форм проведення уроків музичного мистецтва та інтегрованого курсу «Мистецтво», керівництва музично-естетичним розвитком та дозвіллям школярів на засадах діалогової взаємодії; володіння сучасними діагностичними методиками оцінювання динаміки навчальної успішності учня та програмним інструментарієм дистанційної музичної освіти.

ПК 4. Здатність до творчого проектування, змістовного наповнення та оформлення позакласних та позашкільних музично-виховних та мистецьких заходів (лекції-концерти, концерти, музично-літературні вітальні, мистецькі конкурси, музичні квести, інші форми учнівської музичної та мистецької творчості).

ПК 5. Здатність транслювати емоційно-ціннісне ставлення до національного і світового музичного та інших видів мистецтва через художньо-педагогічну та музично-виконавську інтерпретацію творів мистецтва.

ПК 6. Здатність демонструвати у процесі колективного та індивідуального музикування музично-виконавські навички поєднання вокально-хорових, диригентських, інструментальних, інтерпретаційних, артистичних умінь, виконавської надійності.

ПК 7. Здатність бути творчою та креативною особистістю, прагнути до постійного та систематичного вдосконалення власної професійної музично-педагогічної та виконавської майстерності, наполегливо досягати поставленої мети та якісно виконувати роботу у сфері педагогіки мистецтва.

2.4. Програмні результати навчання. У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен *знати та вміти*:

ПРН 1. Розуміє, пояснює і транслює духовні, національні, етико-естетичні, мистецькі цінності в навчально-виховну діяльність вчителя музичного мистецтва та музичного керівника.

ПРН 2. Пояснює та оперує базовими категоріями вітчизняної та світової музичної педагогіки, музичної психології, сучасної педагогіки мистецтва, музикології, мистецтвознавства, технологій музично-педагогічної та мистецько-інформаційної діяльності.

ПРН 3. Володіє і використовує тезаурус музичного мистецтва та мистецтва, аналізує та систематизує зміст програмно-методичного інструментарію музично-педагогічної та мистецької діяльності.

ПРН 6. Знає особливості розвитку європейської та вітчизняної музичної культури, педагогічні концепції музично-естетичного виховання дітей дошкільного віку та школярів і застосовує у своїй музично-педагогічній діяльності.

ПРН 7. Володіє комплексом знань особливостей музично-педагогічної діяльності вчителя музичного мистецтва, музичного керівника, застосовує методи активізації мистецько-творчого розвитку учнів та дітей дошкільного віку, сприяє вихованню художньо обдарованої особистості.

ПРН 11. Володіє сукупністю комунікативних, організаторських, гностичних, проектувальних умінь, виявляє моральну та естетичну спрямованість з метою утвердження ідеалів Добра і Краси у фаховій діяльності вчителя музичного мистецтва та музичного керівника.

ПРН 12. Демонструє навички поєднання музично-виконавських (вокально-хорових, диригентських, інструментальних) та артистичних умінь, виконавської надійності у процесі колективного та індивідуального музикування.

ПРН 13. Демонструє вміння синтезувати у професійно-педагогічній та музично-виконавській діяльності педагогічний артистизм, спів, керівництво творчими колективами, вербальну інтерпретацію творів мистецтва, гру на музичних інструментах.

ПРН 15. Володіє елементами логічного й образного мислення, демонструє уміння аналізувати і синтезувати, виділяти головне в освітній та організаційній діяльності вчителя музичного мистецтва та музичного керівника.

3. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Інструктивно-технічна та художньо-виконавська підготовка. Робота над інтонаційною виразністю в акомпанементі та її поєднання з партією соліста.

Тема 1. Спрощення (адаптування) акомпанементу.

Завдання цієї теми є ознайомлення студентів із можливими варіантами спрощення супроводу в оперних аріях, сценах, інструментальних концертах та і інших п'єсах, де фортепіанна партія є перекладанням оркестрової партитури. Тремоло, широке розташування акордів, послідовність терцових та секстових послідовностей адаптується з урахуванням різноманітності оркестрових тембрів та його багатоголосся. Зміна сили звучання, способу туше порівняно зі звичними піаністичними нормами. Перерозподіл фактури поміж руками, перенесення мелодії в праву руку для більшої її виразності, глибини і пластичності; витримування басових нот на педалі для зручності виконання позиційних фігурацій.

У розходженні мелодичних голосів, де зустрічаються стрибки можна змінювати фактуру таким чином, щоби потрібний звук став зручним для виконання. Чергування рук використовується для плавності мелодичного ходу при незручній аплікатурі. У виконанні ламаних октав, повторюваних брати акорд повністю, а потім його тремолювати.

Тема 2. Вивчення акомпанементу арії з опери.

Завданням теми є ознайомлення студентів зі змістовністю усіх елементів музичної мови через вокальну музику - синтез поетичного тексту, мелодії солюючого голосу і усієї сукупності засобів художньої виразності інструментального супроводу. Характеристика акомпанементу вокального твору (арії з опери) здійснюється через комплекс виражальних засобів, в якому міститься виразність гармонічної опори, її ритмічна пульсація, мелодичні утворення, регістр, тембр. Взаємопроникнення мелосу, метру, ритмічно-гармонічної опори, регістру тембру, динаміки, артикуляції сприяє синтезу засобів для створення поетичного образу солістом. Вміння вести фразу до ікту, надання солісту зручної цезури для дихання, підтримки соліста виразною пунктуацією, сприяти артикуляції мовлення. Підкріплювати експресивні злети інтонації, об'єднувати та розділяти дрібні та більш крупні смислові частини цілого.

Тема 3. Ансамблева гра в 4 та 6 рук.

Великий вплив на розвиток навичок акомпанування має *гра в ансамблі* - виконання інструментальних творів для фортепіано в 4 руки, акомпанування солісту-інструменталісту (скрипка, віолончель, домра, духові інструменти тощо). Процес вивчення інструментальних ансамблевих творів мало чим відрізняється від освоєння вокального твору. Зміст попереднього етапу роботи над таким твором полягає в доскональному вивченні кожним учасником ансамблю своєї партії та ознайомленні з партією партнера.

Розпочинаючи вивчення партії, слід детально проаналізувати стильові, жанрові особливості музичного твору, характер мелодії (плавний чи уривчастий, спокійний чи стрімкий, кантиленного плану чи речитативного), спосіб її артикуляції (зв'язний, роздільний, короткий); визначити динамічний діапазон, знайти кульмінаційні пункти; навчитися виразно інтонувати на інструменті тощо. Необхідним моментом є визначення ролі партії чи окремої її частини (соло, супровід); уточнення динаміки та тембрального забарвлення фортепіанної фактури при зміні солюючих та акомпануючих епізодів.

Коли вся підготовча робота проведена, можна переходити до виконання твору в ансамблі. На цьому етапі особливим моментом є визначення й відпрацювання *спільних цезур*. Важливим завданням партнерів в ансамблі є розвиток у них ансамблевого відчуття, досягнення звукової, динамічної та агогічної збалансованості звучання ансамблевого твору, узгодження виконавцями його інтерпретації тощо.

Змістовий модуль 2. Інструктивно-технічна та художньо-виконавська підготовка. Стильові особливості творів і відтворення їх концертмейстером.

Тема 4. Ознайомлення з акомпанементом творів для духовних інструментів.

Змістом теми є визначення і характеристика специфіки акомпанементу у творах для дерев'яних (гобоя, кларнету, флейти, сопілки) та мідних (туби, труби, тромбону, валторни) духовних інструментів. Знайомство з виражальними особливостями прийомів гри, специфікою тембрального звучання, особливостями формування фрази, створення динамічної кульмінації відповідного музичного інструменту. Оволодіння прийомами фортепіанного туше, педалі, для створення єдиного звукового комплексу у процесі акомпанування. Розвиток здатності до зосередженості, розширення "кола звукової уваги" у процесі акомпанування, передача стану "співпереживання", "коментуючого відгуку", для створення спільної з солістом - партнером художньої інтерпретації музичного твору.

Тема 5. Акомпанемент вокальному ансамблю.

Тема 6. Акомпанування хоровому колективу.

Тема 7. Акомпанування оркестровим інструментам (оркестру).

4. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів	Кількість годин					
	Денна форма навчання					
	Усього	У тому числі				
л		п	сем.	інд.	с.р.	
1	2	3	4	5	6	7
Модуль 1						
Змістовий модуль 1. Інструктивно-технічна та художньо-виконавська підготовка. Робота над інтонаційною виразністю в акомпанементі.						
Тема 1. Спрощення (адаптування) акомпанементу	-	-	4	-	-	5
Тема 2. Вивчення акомпанементу арії з опери.	-	-	5	-	-	5
Тема 3. Ансамблева гра в 4 та 6 рук.	-	-	5	-	-	5
Разом за змістовим модулем 1	29	-	14	-	-	15
Змістовий модуль 2. Інструктивно-технічна та художньо-виконавська підготовка. Сильові особливості творів і відтворення їх концертмейстером.						
Тема 4. Ознайомлення з акомпанементом творів для духових інструментів	-	-	4	-	-	3
Тема 5. Акомпанемент вокальному ансамблю.	-	-	4	-	-	4
Тема 6. Акомпанування хоровому колективу.	-	-	4	-	-	4
Тема 7. Акомпанування оркестровим інструментам (оркестру).	-	-	4	-	-	4
Разом за змістовим модулем 2	31	-	16	-	-	15
Модуль 2						
ІНДЗ	-	-	-	-	-	-
Усього годин	60	-	30	-	-	30

5. Теми семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
	Не передбачено		

6. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Спрощення (адаптування) акомпанементу	4
2	Вивчення акомпанементу арії з опери.	5
3	Ансамблева гра в 4 та 6 рук.	5
4	Ознайомлення з акомпанементом творів для духових інструментів.	4
5	Акомпанемент вокальному ансамблю	4
6	Акомпанування хоровому колективу.	4
7	Акомпанування оркестровим інструментам (оркестру).	4
	Разом	30

7. Теми лабораторних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Не передбачено	

8. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Спрощення (адаптування) акомпанементу	5
2	Вивчення акомпанементу арії з опери.	5
3	Ансамблева гра в 4 та 6 рук.	5
4	Ознайомлення з акомпанементом творів для духових інструментів.	3

5	Акомпанемент вокальному ансамблю	4
6	Акомпанування хоровому колективу.	4
7	Акомпанування оркестровим інструментам (оркестру).	4
	Разом	30

9. Індивідуальні завдання

Не передбачено

10. Методи та технології навчання

Методи організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності

1) **За джерелом інформації:** *словесні:* пояснення, примірний показ виконання, обговорення; *наочні:* спостереження, виконавська, демонстрація; практичні вправи.

2) **За логікою передачі і сприймання навчальної інформації:** індуктивні, дедуктивні, аналітичні, синтетичні.

3) **За ступенем самостійності мислення:** репродуктивні, пошукові, творчі, дослідницькі.

4) **За ступенем керування навчальною діяльністю:** під керівництвом викладача; самостійна робота студентів: з інформаційними ресурсами; виконання індивідуальних творчих проєктів.

11. Критерії та засоби оцінювання результатів навчання

Основними формами контролю успішності навчання з дисципліни «Концертмейстерський клас» є залік (IV семестр).

У процесі оцінювання навчальних досягнень спеціалістів застосовуються такі методи:

Методи усного контролю: оцінювання рівня сформованості інструментально-виконавських умінь студентів у процесі виконання на фортепіано навчального завдання відповідно до програми навчального курсу.

Методи практичного контролю: модульне контрольне виконання музичного матеріалу (пісні, музичні твори у супроводі концертмейстера).

Методи самоконтролю: самоаналіз, самооцінка та самокоригування студентом своїх музично-виконавських дій.

Тематичне оцінювання (модульні контрольні практичні заняття).

Підсумкове оцінювання (залік).

Оцінка в балах	Оцінка за національною шкалою	Оцінка за шкалою ЕКТС	
		Оцінка	Критерії оцінювання
90 – 100	«Відмінно»	A	Студент виявив відмінне володіння музичним інструментом, високий рівень виконавської техніки та інтерпретаційних умінь, бездоганно виконав твори екзаменаційної програми відповідно до програмових вимог з акомпанементу.
82 – 89	«Добре»	B	Студент виявив добрий рівень володіння музичним інструментом та успішно виконав твори екзаменаційної програми з дотриманням авторського тексту та інтерпретаційного плану з незначними технічними огріхами.
75 – 81	«Добре»	C	В загальному вірне відтворення нотного тексту творів екзаменаційної програми з певними текстуальними помилками. Студент виявив належний рівень інструментально-виконавської техніки.
64 – 74	«Задовільно»	D	Студент виявив достатній рівень володіння музичним інструментом та знання творів екзаменаційної програми, але допустив кілька суттєвих текстуальних помилок.
60 – 63	«Задовільно»	E	Рівень володіння музичним інструментом та знання творів екзаменаційної програми задовольняє мінімальні вимоги з навчальної дисципліни.
35 – 59	«Незадовільно»	FX	Студент продемонстрував посередній рівень володіння музичним інструментом, допустив значну кількість текстових помилок і технічних огріхів. Студент має можливість повторного складання екзамену.
0 – 34	«Незадовільно»	F	Студент допустив суттєві помилки в тексті твору, виявив низький рівень володіння музичним інструментом та неспроможність до подальшого навчання у ВНЗ (потребує обов'язкового повторного вивчення курсу)

12. Розподіл балів, які отримують студенти

<i>III семестр</i>			
Змістовий модуль 3. Інструктивно-технічна та художньо-виконавська підготовка			
T1	T2	T3	
26	26	28	80
<i>Загальна к-сть</i>			80
<i>КМ 1</i>			20
<i>Всього</i>			100

<i>IV семестр</i>				Сума балів
Змістовий модуль 4. Інструктивно-технічна та художньо-виконавська підготовка				
T4	T5	T6	T7	
20	20	20	20	80
<i>Загальна к-сть</i>				80
<i>Залік</i>				20
<i>Всього</i>				100

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		Для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	Для заліку
90-100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
75-81	C		
64-74	D	задовільно	
60-63	E		

35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0 -34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з можливістю повторного складання

13. Інструменти, обладнання та програмне забезпечення

1. Робоча навчальна програма з дисципліни.
2. Нотна література.
3. Мистецтвознавча література з проблем інструментального виконавства.
4. Методична література з навчання гри на фортепіано.
5. Аудіо та відеозаписи занять і концертних виступів видатних педагогів та виконавців

14. Рекомендовані джерела інформації *Основна література*

1. Ансамблі для фортепіано. ДМШ. 6 клас. – Київ: Музична Україна, 1984.
2. Ансамблі для фортепіано. ДМШ. 7 клас. – Київ: Музична Україна, 1985.
3. Бабинець Н. Камерно-вокальні твори композиторів Галичини ХХ ст. – Львів: Сполом, 2007.
4. Барвінський В. Твори для фортепіано. – Київ: Музична Україна, 1988.
5. Бетховен Л. Симфонії: переклад для 4-х рук.
6. Grams Album. - Edition “Musika”, Budapest, 1988.
7. Брамс Й. Вибрані Угорські танці.
8. Герасимчук В. “Горить моє серце” (хори та солоспіви на сл. Л. Українки). – Луцьк: Надстир'я, 1994.
9. Граємо джаз. Твори українських радянських композиторів. – Київ: Музична Україна, 1990.
10. Колесса М. Три коломийки.
11. Людкевич С. Вибрані твори для фортепіано. – Київ: Музична Україна, 1989.
12. Маник В. Музичні замальовки. – Івано-Франківськ, 2007.
13. Нижанківський Н. Твори для фортепіано. – Київ: Музична Україна, 1989.
14. Нижанківський Н. Фортепіанні твори для молоді. – Тернопіль: Лілея, 1996.
15. Педагогічний репертуар. Увертюри: переклад для ф-но для 4 рук.
16. Поліфонічні твори українських композиторів. – Київ: Музична Україна, 1989.

17. Рімантас М. Етюди-акварелі в джазовому стилі. – Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 2006.

Інші інформаційні ресурси

Сайт альтистів. Містить ноти для альту, віолончелі, скрипки, відомості про струнно-смичкові інструменти та принципи виконання на них:

<http://violamusic.me/violin.html>

Сайт нотної бібліотеки академічної музики: <http://nlib.org.ua/>

Великий нотний архів Бориса Тараканова: <http://notes.tarakanov.net/>